

Sygn. akt I UK 5/17

POSTANOWIENIE

Dnia 16 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania E.J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
o zasiłek chorobowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 listopada 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 19 lipca 2016 r., sygn. akt VIII Ua (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. wyrokiem z dnia 19 lipca 2016 r. oddalił apelację ubezpieczonej E.J. od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 28 stycznia 2016 r. oddalającego odwołanie ubezpieczonej od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Ł. z dnia 24 października 2014 r. odmawiającej przyznania ubezpieczonej prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 18 września 2014 r. do dnia 24 września 2014 r. oraz od dnia 29 września 2014 r. do dnia 24 października 2014 r.

Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczona w dniach 4 - 5 sierpnia 2014 r. była niezdolna do pracy. Zwolnienie lekarskie zostało wystawione z uwagi na ujawnione schorzenie neurologiczne - drętwienie ręki spowodowane uszkodzeniem nerwów o typie cieśni nadgarstka prawego. Wobec powyższego w tych dniach ubezpieczona

nie odzyskała zdolności do pracy. Sąd Okręgowy wskazał, że okres zasiłkowy liczony jest na nowo wówczas, gdy niezdolność do pracy, która wystąpiła po przerwie (minimum jednodniowej) zostanie spowodowana inną chorobą niż poprzedni okres niezdolności do pracy lub gdy przerwa pomiędzy okresami niezdolności do pracy spowodowana tą samą chorobą przekroczy 60 dni. W przypadku każdej niezdolności do pracy powstaje prawo do nowego okresu zasiłkowego, którego długość określa art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1368, dalej ustawa zasiłkowa). O tym, czy będzie to pierwszy dzień okresu zasiłkowego, czy kolejny decyduje rodzaj choroby, a w razie takiej samej choroby - długość przerwy między obiema niezdolnościami. Ubezpieczona do dnia 3 sierpnia 2014 r. otrzymywała świadczenie rehabilitacyjne z powodu rwy barkowej prawostronnej, zaś zwolnienia lekarskie na okres od dnia 6 sierpnia do dnia 25 września 2014 r. oraz od dnia 29 września do dnia 24 października 2014 r. wydane zostały z powodu zespołu cieśni prawego nadgarstka, czyli choroby rodzajowo innej niż ta w okresie pobierania świadczenia rehabilitacyjnego. Niemniej jednak w przerwie między tymi zwolnieniami, tj. w dniach 4 - 5 sierpnia 2014 r., ubezpieczona nie odzyskała zdolności do pracy, skoro otrzymała zwolnienie lekarskie z powodu już wtedy ujawnionych zmian neurologicznych prawej ręki. Tym samym, z uwagi na brak przerwy w okresie niezdolności do pracy, prawo do spornego zasiłku chorobowego jej nie przysługuje.

Wyrok Sądu Okręgowego został w całości zaskarżony przez ubezpieczoną skargą kasacyjną, w której domagała się uchylenia w całości zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego wedle norm prawem przepisanych, ewentualnie zmiany wyroku w całości przez uwzględnienie odwołania.

Skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia:

1) art. 278 k.p.c. w związku z art. 233 k.p.c. przez dokonanie w sposób dowolny i samodzielny ustaleń w zakresie zdolności skarżącej do pracy w dniach 4-5 sierpnia 2014 r., mimo że wymagało to posiadania wiadomości specjalnych, a powołany biegły z zakresu chorób wewnętrznych stwierdził, iż skarżąca była w

tych dniach zdolna do pracy, zaś biegły neurolog w opinii uzupełniającej wskazał, iż zwolnienie lekarskie w tych dniach wydano z powodu szczepienia;

2) art. 278 k.p.c. w związku z art. 232 zdanie 2 k.p.c. przez niedopuszczenie z urzędu dowodu z uzupełniających opinii biegłych (względnie nowej opinii innych biegłych) w sytuacji, gdy Sąd zamierzał poczynić ustalenia faktyczne pozostające w sprzeczności z tymi opiniami;

3) art. 299 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej oceny dowodów polegającej na oparciu się przez Sąd na informacyjnych wyjaśnieniach skarżącej, które nie stanowiły środka dowodowego i uznanie jej twierdzenia, że zwolnienie w dniach 4 - 5 sierpnia 2014 r. zostało wystawione „pod kątem cieśni nadgarstka”, co świadczy o tym, iż nie miała miejsce przerwa w okresie zasiłkowym, chociaż osąd zgodny z zasadami logiki i doświadczenia życiowego winien prowadzić do wniosku, że przerwa nastąpiła, o czym świadczył dowód z opinii biegłego, który wskazał, iż skarżąca w dniach 4 - 5 sierpnia 2014 r. była zdolna do pracy;

4) art. 261 § 2 k.p.c. przez brak pouczenia zeznającej w charakterze świadka Joanny Frankowskiej o możliwości odmowy odpowiedzi na poszczególne pytania z uwagi na odpowiedzialność karną z art. 271 § 1 k.k. związaną z wystawieniem zaświadczenia potwierdzającego nieprawdę;

5) art. 9 ust. 1 i ust. 2 w związku z art. 8 ustawy zasiłkowej przez błędne zastosowanie polegające na uznaniu, że nie było przerwy między niezdolnością do pracy wywołaną różnymi chorobami, mimo iż chwilowa zdolność do pracy spowodowała rozpoczęcie nowego okresu zasiłkowego;

6) art. 54 ust. 1 i następnych w związku z art. 60 ust. 1 ustawy zasiłkowej w związku z art. 271 § 1 k.k. przez ich niezastosowanie, a w konsekwencji nieuwzględnienie, że lekarz składający zeznania dotyczące zasadności wystawienia przez siebie zaświadczenia o niezdolności do pracy, w przypadku przyznania, iż pacjent był zdolny do pracy narażałby się na odpowiedzialność dyscyplinarną bądź też karną.

Według skarżącej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnia występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, a mianowicie:

1) czy możliwe jest stwierdzenie przez sąd pracy, że nastąpiło przerwanie

niezdolności do pracy w rozumieniu art. 9 ust. 1 i ust. 2 w związku z art. 8 ustawy zasiłkowej w sytuacji, gdy formalnie wystawione zostało zaświadczenie o niezdolności do pracy, a w konsekwencji czy jeżeli biegły stwierdzi, że zwolnienie nie powinno być wystawione, bo ubezpieczony był zdolny do pracy, sąd wbrew wystawionemu zwolnieniu władny jest stwierdzić wstecznie zdolność do pracy i uznać, że nastąpiła przerwa?;

2) jaką moc prawną ma zaświadczenie lekarskie stwierdzające niezdolność do pracy? Czy sąd pracy ma kognicję do stwierdzenia czy ubezpieczony mimo posiadania formalnego zaświadczenia o niezdolności do pracy, faktycznie był zdolny do pracy? Czy podważenie zaświadczenia może nastąpić wyłącznie w ramach postępowania karnego w sytuacji skierowania aktu oskarżenia przeciwko lekarzowi, który je wystawił (art. 271 § 1 k.k.)?;

3) czy lekarz wydający zaświadczenie o niezdolności do pracy w zakresie swojej specjalizacji może następnie w sposób wiążący stwierdzić, że zaświadczenie było wydane z innej przyczyny niż wynikająca z opisu wizyty i dokumentacji lekarskiej?;

4) jak na ocenę zeznań świadka i na ocenę całego materiału dowodowego rzutuje brak pouczenia przez sąd świadka o możliwości odmowy odpowiedzi na pytania mogące narazić go na odpowiedzialność karną? Czy brak pouczenia skutkuje niemożnością oparcia się na danym dowodzie, czy też implikuje konieczność powtórzenia czynności przesłuchania?;

5) czy sąd chcąc oprzeć się na treści informacyjnego przesłuchania stron - w sytuacji nie zgłoszenia w tym zakresie wniosku dowodowego przez same strony - ma obowiązek dopuszczenia takiego dowodu z urzędu, czy też może w sposób pomocniczy sięgać do informacyjnego przesłuchania?

Ponadto skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na fakt, że Sąd drugiej instancji orzekł w sposób sprzeczny z treścią opinii biegłych samodzielnie ustalając fakty, co do których niezbędne było posiadanie wiadomości specjalnych, jednocześnie wskazując, iż wnioski opinii są inne niż w rzeczywistości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do

rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżąca wskazuje na przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz oczywistego uzasadnienia skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Powołując się na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. skarżący powinien mieć na uwadze, że wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz.158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Jednocześnie obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK

75/06, LEX nr 1102817). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011, z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć też problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc ono pozostawać w związku ze sprawą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003).

Mając powyższe na uwadze wskazać należy, że żadne ze sformułowanych przez skarżącą pytań, nie spełnia kryteriów wymaganych do ich zakwalifikowania jako zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., będącego jedną z ustawowych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Pytania ujęte w punktach 1 i 2 koncentrują się na badaniu kompetencji (kognicji) sądu pracy i ubezpieczeń społecznych do stwierdzania zdolności ubezpieczonego do pracy wbrew treści wystawionego zwolnienia lekarskiego. Pytania odnoszą się do sytuacji, w której sąd „stwierdził wstecznie zdolność do pracy” osoby posiadającej formalnie wystawione zwolnienie lekarskie i „uznał, że nastąpiła przerwa”. Sytuacja taka nie miała jednak miejsca w niniejszej sprawie. Ze stanu faktycznego ustalonego przez Sąd Okręgowy w żadnym razie nie wynika bowiem, aby Sąd ten uznał, jakoby w spornym okresie, tj. w dniach 4 - 5 sierpnia 2014 r., skarżąca była zdolna do pracy. Przeciwnie, cała konstrukcja zaskarżonego orzeczenia, jak też istota sprawy zasadza się na poczynionym ustaleniu, że w spornym okresie skarżąca była niezdolna do pracy, co w konsekwencji stało się podstawą do stwierdzenia braku jakiejkolwiek przerwy między okresami zasiłkowymi. Sąd Okręgowy uznał istnienie „podstawy do stwierdzenia niezdolności do pracy ubezpieczonej”, a tym samym treść stwierdzoną w wystawionym jej zwolnieniu lekarskim. Ustalił przy tym tylko, że niezdolność ta nie była spowodowana szczepieniami przeciwko WZW typu B, gdyż ze względów internistycznych skarżąca była zdolna do pracy, lecz że przyczyną tej niezdolności były „inne zaburzenia ze strony układu nerwowego”. Zaburzenie to zostało ujawnione podczas wizyty skarżącej z powodu szczepienia przeciwko WZW przed zabiegiem operacyjnym i to „w związku z przyniesionym przez nią badaniem dotyczącym przewodnictwa nerwowego”. Oznacza to, że omawiane pytania zostały sformułowane w oderwaniu od ustalonego przez Sąd drugiej instancji stanu faktycznego sprawy.

Z kolei pytania zawarte w punktach 3, 4 i 5 nie odwołują się do żadnych konkretnych przepisów prawa w związku z którymi zostały one sformułowane ani argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Wobec tego argumentów za istnieniem okoliczności przemawiających za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania należałoby poszukiwać w innych elementach przedmiotowego środka zaskarżenia, tj. w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Nie jest jednak rolą Sądu Najwyższego zastępowanie wnoszącego skargę w prawidłowym jej redagowaniu. Stąd przedstawiony w skardze problem należało uznać za pozór przesłanki „przedsądu”, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Co więcej,

kwestie poruszone w punktach 3, 4 i 5 skarżąca sformułowała w sposób nieprecyzyjny, ograniczając się do samego postawienia pytań, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów. Kwestie te nie są również doniosłe z punktu widzenia interesu publicznego, w żaden sposób nie przyczyniają się bowiem do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego lecz koncentrują się na próbach przymuszania przez skarżącą konkretnego rozstrzygnięcia w jej indywidualnej sprawie.

Skarga nie czyni także zadość wymogom drugiej z powołanych w niej przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania tj. oczywistego uzasadnienia skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) z uwagi na brak wskazania jakiegokolwiek przepisu, którego naruszenie miałoby postać naruszenia kwalifikowanego, widocznego na pierwszy rzut oka. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi, ani tym bardziej się ich domyslać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). Jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578). Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75;

z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w ujęciu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Wobec tego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Wniesiona skarga w żadnym zakresie wymienionych wyżej warunków nie spełnia.

Sumując powyższe, skarżąca nie zdołała wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówiono przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.